

[Knud Nielsen.]

af en byrde, der pålægges alle i samfundet.“

Det vil sige, at undervisningsministeren betragter det som et privilegium, at en uddannelsessøgende for at gennemføre en i forvejen dyr uddannelse og en for samfundet nyttig og nødvendig uddannelse kan gå ind i et pengeinstitut og få et lån til 12¼ pct. Hvis det er et privilegium i dagens samfund, er der efter min opfattelse noget helt fundamentalt forkert i dagens samfund. Og så vil jeg da i øvrigt sige, at man må sætte sin lid til, at højere magter forhindrer undervisningsministeren i at uddele ret mange af den slags privilegier. Det er en af de ting, vi vil diskutere under den fortsatte udvalgsbehandling, hvordan man kan finde en måde at kompensere de uddannelsessøgende herfor.

**Knud Bro:** Vi får jo nu engang aldrig opklaret, hvad hr. K. B. Andersen ville have gjort som undervisningsminister, heldigvis.

**Undervisningsministeren (Helge Larsen):** Jeg vil blot gerne i anledning af hr. Knud Niensens citat af, hvad jeg har skrevet, sige, at citatet er fuldstændig korrekt, men jeg vil også fastholde, at det er et privilegium at kunne gå ind i en bank og få et statsgaranteret lån. Det er der ikke ret mange andre befolkningsgrupper i dette samfund, om overhovedet nogen, der kan gøre. Det er et privilegium, og hvad jeg har sagt om, at de studerende nok ikke skal være interesseret i at have en stilling som alt for privilegerede, det står jeg ved. Jeg vil gerne medvirke til, hvad vi har drøftet i udvalget, at prøve, om det er muligt ved forhandling med banker og sparekasser at finde bedre betingelser for optagelsen af disse lån, men lad det være sagt, også for at der ikke skal være nogen tvivl om det: en rentedifferentiering ønsker jeg ikke at medvirke til.

**K. B. Andersen:** Det er kun en kort bemærkning i anledning af hr. Knud Bros bemærkning om, at man heldigvis ikke fik at vide, hvad jeg ville have foretaget mig på dette punkt. Det er da klart, at da vi nedsatte udvalget, var det for at forberede

en reform. Når udvalgets betænkning kom, ville vi have startet denne reform i stedet for at lappe videre på det gamle.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslag nr. 1 og § 1, således ændret,  
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 2 om en ny affattelse af § 2  
forkastedes med 88 stemmer mod 63; 1 medlem tilkendegav, at han hverken stemte for eller imod.

§§ 2 og 3  
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling  
vedtoges uden afstemning.

**Formanden:** Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Uden for dagsordenen giver jeg ordet til hr. Søgaard, for at han som ordfører for forslagsstillerne kan fremsætte det i dag anmeldte forslag til folketingsbeslutning.

**Søgaard:** Hermed tillader jeg mig for det høje ting at fremsætte forslag til folketingsbeslutning om foranstaltninger vedrørende de indkaldte værnepligtiges økonomiske og sociale forhold.

Når vi for anden gang har rejst denne sag i indeværende samling, kan det måske nok se noget ejendommeligt ud, men det var også en ejendommelig behandling, vort første forslag fik. Denne regering og dens partier har jo flertal til at gøre, hvad de vil, og det har vi så sandelig fået at mærke i det udvalg, som har behandlet vort tidligere forslag om en soldaterlønsordning.

Fra en førstebehandling i oktober 1968, hvor både den radikale og venstres ordfører gav udtryk for positiv holdning til vort forslag, har man nu reelt nægtet det overgang til anden behandling i den mere konkretiserede form, som en sådan beslutning naturligvis må ende i. På trods af, at vi i udvalget havde gennemarbejdet det ma-

[Søgaard.]

teriale, der var forelagt, og på baggrund heraf kunne have givet ministeren den konkrete opgave i sommerens og efterårets løb at udarbejde et lovforslag efter de hovedprincipper, nærværende forslag giver udtryk for, valgte man fra regeringspartierne side at lægge vort konkrete forslag i syltekrukken og kun at ville afgive en beretning til efteråret. Hvis man så ved behandlingen af forslaget havde erklæret sig som modstander heraf, kunne vi måske have forstået det, men venstres ordfører, hr. Holger Hansen, sagde ved førstebehandlingen den 23. oktober i 1968 ifølge Folketingstidende sp. 797 — jeg citerer:

„Jeg tror, det ville være til gavn for hele forsvaret, om vi kunne nå frem til gennem en rimelig aflønning af de værnepligtige, så vidt formålet tillader det, at lade soldatertiden indgå som en naturlig del af den unge mands tilværelse uden de afbræk af økonomisk art, som af mange føles som en belastning.“

Det var de ord, venstres ordfører brugte fra denne talerstol, og som vi troede på værdien af, da vi gik i gang med arbejdet. At lade soldatertiden indgå som en naturlig del af den unge mands tilværelse uden de afbræk af økonomisk art, som af mange føles som en belastning — det er netop det, vort nærværende forslag giver udtryk for, et forslag, som er identisk med den udgang, venstres ordfører ved at vi ønskede af vort tidligere forslag, men som man altså nægtede os overgang til anden behandling af.

Også den radikale ordfører, hr. Bilgrav-Nielsen, var ved første behandling af vort oprindelige forslag yderst venlig fra denne talerstol. Hr. Bilgrav-Nielsen sagde ved denne lejlighed ifølge Folketingstidende for samme dag sp. 800 — jeg citerer:

„Det forslag om en månedsløn på ca. 1.800 kr., som er fremført af klimaudvalget, og som svarer til, hvad en ikke-faglært i statens tjeneste får, anser vi for at ligge tæt ved, hvad det måtte være rimeligt at sætte sig som mål.“

Der skal en meget stærk lup til at konstatere nogen forskel på det af hr. Bilgrav-Nielsen erklærede mål og det, som var og er socialdemokratiets målsætning med vore forslag. Alligevel har det radikale venstres ordfører også været en ivrig håndlanger til syltekrukken.

Nu er vi jo inde i en tid, hvor ordet devaluering bruges meget flittigt. Befolkningen skal måske nok til at devaluere regeringspartierne udtalelser i forhold til det, disse partier agter at gøre. Det er desværre efterhånden sådan ved at blive en generel regel hos de radikale, at man har sympati, men egentlig ikke har noget at have denne sympati i.

Det forslag til beslutning, vi her fremsætter, er stort set det samme som det ændringsforslag, vi som sagt gerne ville have stillet ved anden behandling af det tidligere forslag, men på grund af regeringspartierne majorisering skal der altså nu gå et helt år, inden vi måske kan komme til realitetsdrøftelse af et nyt forslag, så ministeren kan fremsætte lovforslag et år senere igen, altså en sammenlagt udskydelse på 2 år. Havde regeringspartierne fulgt vor linje, kunne ministeren allerede til efteråret have fremsat et forslag, vi kunne være gået i gang med uden at spilde tid.

Hvis vi havde forlangt urimeligheder af praktisk og økonomisk art, kunne jeg have forstået det, men netop den linje, vi har anlagt i vort forslag til beslutning, tager jo alle mulige hensyn til, at ministeren kunne komme med et lovforslag, hvor både praktiske og økonomiske konsekvenser er tilgodeset i vid udstrækning. Vi har brugt den fremgangsmåde at fremsætte et nyt forslag for at få de synspunkter frem, som regeringspartierne nægtede os at føre frem ved anden behandling af vort oprindelige forslag, og også for at præcisere vort mål med hensyn til en soldaterlønsordning.

Det foreliggende forslag bygger som sagt på det, vi gerne ville have sagt ved andenbehandlingen af det tidligere forslag. Jeg kan her henviser til de bemærkninger, jeg

## [Søgaard.]

gjorde ved første behandling af det oprindelige forslag. Jeg ønsker dog at fremhæve og understrege, at den almindelige samfundsudvikling, vi er inde i, også må betyde, at gruppen de indkaldte værnepligtige, som jo ikke har været med i velstandsudviklingen, efterhånden inddrages i denne og i den udstrækning, det er gørligt, kommer på lige fod i økonomisk henseende med de unge i det civile liv. Når samfundet hvert år udpeger ca. 35 pct. af de unge til at aftjene en pligtig tjeneste, som disse ikke selv har bedt om, og som ofte river dem ud af deres normale tilværelse, vil det efter vor opfattelse være rimeligt at give dem et anstændigt vederlag herfor.

Når vi i forslaget ønsker, at der tages udgangspunkt i klimaudvalgets 1.800 kr.s forslag, er det ikke alene et lønspørgsmål, men også fordi vi derigennem har mulighed for på andre områder at stille de unge værnepligtige mere lige i forhold til de unge i det civile liv. Hele det gamle system i forsvaret af naturalydelse, kost, sygepleje, vask, transport osv. bør i videst mulig udstrækning ændres til tilbudsmuligheder, som de værnepligtige frit kan vælge imellem; det vil efter vor opfattelse være i overensstemmelse med udviklingen og en moderne tankegang. Vi er klar over, at en sådan ordnings opbygning med overgang fra noget bestående til noget nyt vil tage tid, og vi er også klar over de økonomiske konsekvenser af forslaget, og derfor forudsiger vi naturligvis ordningen opbygget over nogle år, men hvor målsætningen er fastlagt fra starten af.

**Formanden:** Eksemplarer af det nu fremsatte forslag til folketingets beslutning vil blive omdelt.

Fra medlem af folketinget *Chr. Madsen*, der har haft orlov på grund af sygdom, har jeg modtaget meddelelse om, at han fra og med den 10. d. m. atter kan give møde i tinget. Stedfortræderens, *Ove Munchs*, hverv som midlertidigt medlem af folketinget ophører herefter fra nævnte dato at regne.

Udvalget angående forslag til lov om ændring af lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme har afgivet

betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Medlem af folketinget *Gudrun Jensen* har meddelt mig, at hun ønsker til undervisningsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren foranledige, at der stilles kvalificerede lærere til rådighed for undervisning — navnlig i dansk og historie — af børn af danske tjenestemænd, der udsendt i offentligt hverv i længere tid opholder sig i udlandet, således at disse børn ved hjemkomsten til Danmark opnår bedre muligheder end hidtil for at blive optaget i den offentlige skole på undervisningstrin, der svarer til deres alder og evner?“

Medlem af folketinget *Karl Max Rasmussen* har meddelt mig, at han ønsker til undervisningsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren medvirke til at udvide adgangen for elever fra folkeskolens 10. klasser til videregående uddannelser, f.eks. til forberedelseskursus til Danmarks tekniske højskole, hvis eleven er udgået af 10. klasses tekniske linje med to sprog og de nødvendige kundskaber i matematik, fysik og kemi, og endvidere til sygeplejeskolerne?“

Spørgsmålene vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes mandag den 9. juni kl. 13.30 med følgende dagsorden:

1) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om sanering.

2) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om boligtilsyn.

3) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af bygge lov for staden København.

4) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om boligbyggeri.

**[Formanden.]**5) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om midlertidig regulering af boligforholdene.

6) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om leje.

7) *Anden (sidste) behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om diplomatisk forbindelse med Nordvietnam [af Gert Petersen m. fl.].

8) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om statens tjenestemænd.

9) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om tjenestemandspension.

10) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om tjenestemandslønninger m. m. og klassificering af tjenestemandstillinger i staten, folkeskolen og folkekirken.

11) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen og om ophævelse af lov om lønninger m. m. til folkeskolens lærere. (Tjenestemandsureformen og ændring af reglerne om refusion).

12) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om folkekirkens lønningsvæsen m. m.

13) *Anden behandling af:*

Forslaget til lov om ændring i borgerlig straffelov. (Narkotikakriminalitet).

14) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om euforiserende stoffer.

15) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om teatre.

Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge henviste formanden til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 15.12.

---

**117. møde.**

Mandag den 9. juni kl. 13.30.

**Formanden:** Fra statsministeren har jeg modtaget følgende skrivelse:

„Statsministeriet, den 9. juni 1969.

Hans Majestæt Kongen har ved reskript af 9. juni 1969 pålagt mig at give folketinget gennem tingets formand meddelelse om, at tronfølgeren, Hendes kongelige Højhed prinsesse Margrethe, den 7. juni 1969 er nedkommet med en søn.

Jeg skal herved anmode hr. formanden om at ville give folketinget denne meddelelse.

H. Baunsgaard.

/Ruth Christensen.“

På folketingets vegne har jeg sendt Hendes kongelige Højhed prinsesse Margrethe og Hans kongelige Højhed prins Henrik de hjerteligste lykønskninger i anledning af den lykkelige begivenhed.

(Medlemmerne påhørte stående formandens meddelelser).

Udvalget for forretningsordenen har afgivet betænkning og indstilling indeholdende forslag til folketingsbeslutning om ændring af forretningsorden for folketinget m. v. Eksemplarer er omdelt.

Lønningsudvalget har afgivet betænkning over følgende lovforslag:

Forslag til lov om statens tjenestemænd, forslag til lov om tjenestemandspension, forslag til lov om tjenestemandslønninger m. m. og klassificering af tjenestemandstillinger i staten, folkeskolen og folkekirken,